

СТРАТЕГІЯ ЗОВНІШНЬОГО РОЗВИТКУ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Н. В. ДРІЛЬ, ст. викладач

Т. С. ВОЛОВИК, бакалавр

*Харківський національний університет міського
господарства імені О.М.Бекетова*

У сучасних умовах експорт є важливим не лише для підприємств, які прагнуть отримати більший прибуток, а й для країни в цілому. Саме експорт товарів та послуг сприяє:

- 1) збільшенню ресурсів країни, розвитку її економіки;
- 2) притоку іноземної валюти в країну, що дозволяє укріпити положення національної валюти;
- 3) збалансованому торговому балансу в країні.

Як свідчить динаміка зовнішньо торгівельної діяльності за останні роки експорт молочних продуктів України має негативні тенденції. За підсумками першого кварталу 2020 року спостерігається зменшення експорту на 9,3 %, порівняно з минулим роком. За 1 квартал 2020 року порівняно з січнем-березнем 2019 року експорт вершкового масла скоротився на 47,2% (до 3,1 тис. тонн); молочної сироватки - на 39% (до 4,8 тис. тонн); казеїну - на 39% (до 402 тонн); сирів - на 26,1% (до 1,2 тис. тонн), згущених молока і вершків - на 25,3% (до 4,4 тис. тонн), незгущених молока і вершків - на 25,3% (до 4,4 тис. тонн); кисломолочних продуктів - на 9,8% (до 1,3 тис. тонн). Єдина група молочних товарів, яка має тренд на підвищення продажів - це морозиво (збільшення на 12,1%, що дорівнює 1,3 тис. тонн) [1,3].

Судячи за останніми показникам можна зробити висновок, що існують проблеми, чинники, які гальмують експорт молочної продукції. А саме:

- нестача новітніх технологій у виробництві та реалізації продукції;
- наявність лише планових перевірок Державної санітарно-епідеміологічної служби;
- недостатній розвиток систем національної та міжнародної сертифікації якості товарів, який дуже важливий на зовнішніх ринках;
- зниження митних відсотків на імпорт. В Україну активно почали ввозитися імпорتنі молочні продукти, що склали конкуренцію вітчизняним виробникам;
- зменшення кількості фермерських господарств;
- зниження цін молочних продуктів на світовому ринку;
- пандемія коронавірусу, яка сприяє створенню міжнародної кризи та транснаціональним логістичним обмеженням.

Великою проблемою у виготовленні молочних продуктів в Україні - це низька якості сировини, яка не відповідає міжнародним та Європейським стандартам. За даними аналітичного агентства «Інфагро», 73% збору молока припадає на населення, а на ферми - тільки 27%. Високий відсоток молока від нефермерських угідь знижує якість продуктів в Україні в цілому, бо неможливо проконтролювати стан місця де утримується худоба, дотримання санітарних умов, наявність щеплення та стан здоров'я у тварин, умови зберігання молока після здоювання корови, якість харчування худоби.

Після підписання асоціації України з Європейським союзом постало питання щодо підвищення рівня харчових продуктів. З 1 січня 2019 року прийняли оновлений ДСТУ 3662: 2018 «Молоко-сировина коров'яче. Технічні умови» [2]. Згідно з новими стандартами якості допускається молоко тільки трьох класів: екстра,вищий та перший. Другий клас молока,

який раніше збирався у населення, підлягає лише для технічних цілей (виробництва кормів для тварин, казеїну, лактози).

Щоб подолати всі перераховані проблеми їх потрібно вирішувати комплексно. Держава та підприємства повинні підходити до цього відповідально.

На нашу думку на макроекономічному рівні необхідно:

- створити державну програму, яка б займалася модернізацією експортноорієнтованих підприємств, матеріальною підтримкою для запровадження інновацій. Для здійснення такої технічної революції необхідні великі кошти, на які не здатний малий і середній бізнес.
- створення нових програм для розвитку фермерства у країні (кредити під низькі ставки для відкриття фермерського господарства, дотації на землю, держпідтримки для фермерів);
- доведення держстандартів до міжнародних норм;
- створити держслужбу, яка б слідкувала за дотриманням міжнародних норм, технічних, санітарних, фітосанітарних регламентів Європейського союзу у виробництві та реалізації продукції;
- зняття мораторію на позапланові перевірки. Це буде сприяти дотриманню санітарних, технологічних норм на підприємстві;
- покращення інвестиційного клімату для іноземних та національних інвесторів у фермерство, виробництво молочних продуктів;
- заохочення населення, яке займається молочною продукцією, для створення кооперації, об'єднань де б дотримувалися затвердженні стандарти якості.

На мікроекономічному рівні підприємства повинні:

- розробити комплексні конкурентні стратегії розвитку підприємства;

- покращити умови утримання тварин. Ретельно слідкувати за чистотою загону, де утримується корова;
- дотримання чистоти обладнання;
- слідкування за станом здоров'я худоби, вчасна вакцинація, створення планових оглядів тварин;
- перехід на машинне доїння. Під час машинного доїння не відбувається контакт молока з повітрям, що дозволяє підвищити його гатунок;
- застосування новітніх холодильних установок, систем фільтрів.

Для того, щоб експорт молочної продукції активно збільшувався, потрібно визначити стратегію розвитку галузі в Україні.

У результаті проведення Всеукраїнського молочного форуму-2020 була зазначена необхідність визначення національної програми розвитку молочного скотарства та переробної галузі на 2021-2030 рр., яка потребує державної підтримки [4]. Вона повинна містити в собі наступне:

- державні дотації (повернення спецрежиму ПДВ);
- використання Аграрного Фонду для фінансових і товарних інтервенцій;
- державні субсидії для стимулювання експорту молочної продукції;
- державні тендерні закупівлі молочної продукції тільки від виробників; створення Фонду підтримки тваринництва (введення норм: 25 голів на 100 га);
- створення спеціального рахунку для акумуляції митних надходжень від імпорту молочних продуктів;
- звільнення від сплати ПДВ на імпортне обладнання для молочного скотарства та переробної галузі.

Варто відзначити, що всі вищеперераховані шляхи подолання проблем, які були вказані автором, також можна віднести до пунктів стратегічного розвитку галузі.

Підводячи підсумок, слід зазначити, що для того, щоб національним компаніям зайняти високе місце з експорту молочних продуктів на міжнародному ринку треба визначити чіткі цілі у галузі, розробити стратегічні плани, значно підвищити конкурентоспроможність товарів. Держава повинна створити сприятливі умови для інвесторів та підприємств. Україні, необхідно взяти до уваги досвід інших країн, які є експортноорієнтованими та створили гарні економічні, політичні, соціальні, правові, ринкові умови для успішного функціонування міжнародної торгівлі.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. ДСТУ 3662:2018 Молоко-сировина коров'яче. Технічні умови [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=77350.
3. Україна продовжує нарощувати імпорту молочних продуктів [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://avm-ua.org/uk/post/ukraina-prodovzue-narosuvati-import-molocnih-produktiv>.
4. Озвучена стратегия развития молочной отрасли в Украине до 2030 года [Електронний ресурс] / <http://milkua.info/> – Режим доступу: <http://milkua.info/ru/post/ozvucena-strategia-razvitia-molocnoj-otrasli-v-ukraine-do-2030-goda>.